

SADIK ŠEHIĆ, KNJIŽ.

Hasan Kikić–pjesnik sirotinje

(Iz knjige „Pisma i zapisi, nad očevom pismohranom“, Narodna i univerzitetska biblioteka Tuzla, 2001., 69 – 78)

Iako se Hasan Kikić po mnogo čemu razlikuje od književnika iz ovog kruga, to ne znači da mu po književnom djelu i sudbini koja ga je zadesila u životu nije ovdje mjesto. I on se nalazio u krugu izopćenih i osporavanih–samo u nekom drugom vremenu. Ahmed Muradbegović i Hasan Kikić, rođeni su u istoj mahali, kuće im je dijelila samo nekadašnja prašnja cesta. U zrelijim godinama češće su se susretali u Zagrebu, gdje su službovali, nego u mahali i čaršiji u kojoj su proveli rano djetinjstvo i mladost. Istini za volju, ti njihovi susreti nisu bili tako prisni i česti kao što je to slučaj sa Nametkom, Muradbegovićem i mojim rahmetli babom. U svom pismu upućenom autoru ovih zapisa, Alija Nametak potvrđuje da Kikića nije lično poznao iako su bili skoro vršnjaci (Kikić 1905. Nametak 1906.). Ipak je na izvjestan način pratio Kikićev književni rad, što potvrđuje i njegova studija o jeziku Hasana Kikića.

Murat Šuvalić i moj rahmetli otac imali su češće kontakte sa Hasanom Kikićem, koji im je po svom socijalnom opredjelje-

nju bio jako blizak. Kao izraziti socijalni pisac, pisac sirotinje i Be-Ha čaršije bio im je uzor–što se može primijetiti u nekim njihovim književnim tekstovima.

Kod Hasana Kikića nije me zanimalo samo njegovo književno djelo, već, između ostalog, i njegov odnos prema ljudima sa kojima se družio, njegov odnos sa prijateljima, prema njegovim učenicima... Zbog toga sam posjetio sva mjesta u kojima je učiteljevaio, prikupljao sam sjećanja i zapise o njemu i sve to objavljivao u raznim časopisima, publikacijama i novinama. Tako se nakupila prilično obimna građa o Hasanu Kikiću, koja danas predstavlja dragocjeni dokument o tom našem piscu i njegovom životu. Objavljujem ona pisma i sjećanja na Kikića koji, po mome sudu, bacaju više svjetla na njegov književni rad i njegov odnos prema prijateljima koji su mu tokom njegova kratkog života i književnog rada pomagali.

Možda od Hasana Kaimije Bosna nije imala izraženijeg pjesnika sirotinje od Hasana Kikića. Kako kaže u jednom svom zapisu Muris Idrizović, *“Kikić je iz kraja “po-*

zadine” naslikao selo i malo mjesto Bosanske Posavine sa mijenama, društvenim potresi- ma i dramama u vrijeme Prvog svjetskog rata kada se “mijenjao svijet” i na ruševina- ma stare, preživjele, u grču uhvaćene Mo- narhije stvarao novi koji je njegovom svijetu donio ili ostavio u naslijeđe iste nevolje: ne- jednakost i tešku borbu za život.”

Kikićevo književno djelo slično je nje- govnoj ličnoj i životnoj drami. Kod njega je sve napeto, čovjek kao pisac i čovjek kao sanjar o boljim vremenima i ljudima koji će niknuti iz gliba života i socijalne bijede.

Svi dokumenti, sva Kikićeva djela koja sam pročitao, svi ljudi s kojim sam o Kiki- ću razgovarao, pisma i sudski spisi, sjećanja prijatelja na Hasana i malobrojne literarne studije, dvije doktorske disertacije, dvade- setak naučnih referata podnesenih na “*Ki- kićevim susretima*” u Gradačcu, sve što sam čuo i do čega sam mogao doći, potvrđivalo je već dobro poznatu istinu: da je Kikićev književni rad neodvojiv od njegovog po- litičkog djelovanja. Ni bez jednog, ni bez drugog ne može se sagledati smisao Kiki- ćeva književnog, revolucionarnog i ljud- skog angažmana.

Ovaj pisac nije imao puno sreće ni sa onom “njegovom” vlašću, a ni sa ovom sadašnjom, koja ima neke sasvim druga- čije kriterije vrednovanja i raspoznavanja ljudskih, pa i umjetničkih vrijednosti, na- žalost. Već u prvim danima nacionalistič- kih euforija došle su na udar sve “sumnji- ve” vrijednosti, koje su imale mirisale na crvene mahrame prohujalog vremena. Od ukupno 14 škola u SR BiH i SR Hrvat- skoj, koje su nosile ime književnika Hasa- na Kikića, sada njegovo ime nosi samo pet: dvije u Gradačcu, jedna u Sarajevu, jedna u Župči kod Breze i jedna u Solunu kod

Olova, osam kilometara prema Carevoj Čupriji, pred kojom se još uvijek nalazi i bista pjesnikova.¹

Već 1992. godine, kada se uveliko ra- splamsavao rat u Hrvatskoj, po naredbi Ministarstva za odgoj, kulturu i šport Vla- de Hrvatske brisano je ime Hasana Kikića sa osnovne škole na zagrebačkom Trnju. A onda su krenuli redom: u Derventi, Sken- der Vakufu, Bosanskom Brodu, zatim u Gračanici, Sanskom Mostu, Hajdarevići- ma kod Zavidovića... Istini za volju, u nje- govom rodnom mjestu Gradačcu, nisu mi- jenjali imena škola koje su nosile Kikićevo ime, ali su zato u Sarajevu uklonili njego- vu bistu, zajedno sa bistama Ive Andri- ća, Skendera Kulenovića, Branka Ćopića, Maka Dizdara...

Odlukom Općinskog vijeća u Gradač- cu, nova vlast je ukinula književnu i kultur- nu manifestaciju „Kikićevi susreti“ i umje- sto te manifestacije uvela novu, koja nosi ime „Gradačaćki književni susreti“ –samo nek nisu Kikićevi. To je naša golema šteta i golema nevolja „provincije u pozadini“.

„Znam svoju nacionalnu pripadnost“

Po završetku osnovne škole u Gradač- cu, Kikić odlazi u Derventu, gdje nastavlja školovanje. U Derventi završava Višu dje- čačku školu i, zahvaljujući ujakovoj potpo- ri, upisuje se u Učiteljsku školu. Iz Derven- te, ne završivši školu (iz koje je morao otići jer je sudjelovao u jednom “crvenom” đać- kom štrajku), odlazi u Zagreb, gdje završa- va Učiteljsku školu–maturirao je 19. juna

1 U vrijeme kad je nastajao ovaj tekst, još uvi- jek nije bilo vraćano ime Hasana Kikića najstarijoj osnovnoj školi u Gračanici, koja se nakon „skida- nja“ tog imena od strane novih vlastodržaca, zva- la Prva osnovna škola Gračanica.(n.u.)

1926. godine. Najprije je učitelje-
vao u Hajdarevićima kod Zavidovi-
ća, a potom u Rogatici i Ustipraču.
Oženio se kolegicom Ankom Jo-
vanović, zbog nerazumijevanja že-
nine, ali i vlastite familije odlazi u
Hrvatsku. Najprije kao učitelj radi
u gornjem Sjeničaku kraj Vrginmo-
sta, a potom u pitomoj Pisarevini.
U vrijeme učiteljevanja privatno je
položio gimnaziju, a zatim vanred-
no upisao Pravni fakultet u Beo-
gradu, na kojem je diplomirao 31.
X 1938. godine.

Prve literarne radove objavljuje
1926. godine u zagrebačkom časopisu
"Vijenac". Među prvima, Kikića
je zapazio književni kritičar
Jovan Kršić, koji ga je, po nekima,
"uveo u književnost". Osvrćući se
na Kikićevu "Provinciju u pozadini",
1936. godine, Kršić ističe:
*"Sem svježine u izrazu, taj mladi ta-
lent je odmah uspeo da se uživi u one sitne
konflikte našega sela i da obeleži prve njego-
ve sudare sa civilizacijom."* (Sa strana zama-
gljenih, "Pregled", 1938. godine).

Ali Kršić, kao što primjećuje i Meša
Selimović, ne zamjećuje u Kikićevu dje-
lu novu društvenu orijentaciju. Između
ostalog, Kršić optužuje Kikića da opona-
ša Krležu. Kikiću zamjera i površnost ne-
udubljanja u probleme o kojima govo-
ri i tako dalje. Kikić mu ne ostaje dužan i
odgovara mu u svom časopisu "Putokaz"
pod naslovom "Slučaj g. prof. dr. Jovana
Kršića" i "Još jedan slučaj g. Jovana Kršića".
Kikić prvenstveno napada Kršićev časopis
"Pregled".

Kikić i Kršić, međutim, nekad su se bo-
lje slagali. O tome svjedoči i pismo koje je

Hasan Kikić

Kikić napisao u Rogatici 16. marta 1931.
godine i uputio ga Kršiću. Objavljujem ga
u cijelosti, jer to pismo otkriva literarnu
atmosferu međuratnog vremena:

"Dragi gospodine Kršiću,

*Vaše me je pismo neobično obradovalo,
zato sam Vam mnogo zahvalan na njemu...
Dakle, što se tiče ispita, ja ću o tome s Vama
razgovarati usmeno čim dođem u Sarajevo.
To će biti po svoj prilici skoro, jer imam na-
kanu da sada početkom aprila odem poslom
u Zagreb, pa ću se navratiti, a o tome ću Vas
prethodno izvijestiti kako bismo se sastali.*

*Momentalno ne pišem ništa i ne čitam,
pomalo učim, a omela me je u svemu bila
bolest koja me je gnjavila intenzivno 4 mje-
seca. Sada se oporavljam i živim "solidno".
No ako mi upali taj ispit, onda ću sjesti na-
pokon svoje "Platne subote" (Kikić je ovaj ro-*

man objavio pod naslovom “Ho-ruk”, op.a.) dovršiti. Trebam samo nekoliko mjeseci. To je eto moj jedan književni plan, koji je uglavnom i zreo, ali nije eto završen. Imam još jedan pozamašan i otpočeti, ali neka ga za sada.

Ne znam da li ste čitali što iz “Platnih subota”, ja sam štampao dva odlomka u Zagrebu i nisam nezadovoljan sa cijelom stvari no ne to radi javnog mišljenja koje je čak i vrlo povoljno, nego radi samog sebe, jer vjerujte da sam ja dosta strog prema samom sebi i najmanje zadovoljan svojim literarnim stvarima. Pa eto baš radi te strogosti sam zadovoljan.

Zagrebu sam otišao i njegovim listovima u ovo zadnje vrijeme prosto iz razloga što se u Beogradu nema kud. U Sarajevu pogotovo! Kod “S.k.gl” (Srpski književni glasnik, op.a.) krokodil Crnjanski razapeo čengele kao Musa Kesedžija, pa sve što je poslije njega davi. U Sarajevu Boro od “Pregleda” napravio sebi štaku literarnu pa svog histeričnog brata Miličevića brani njome zlo čineći upropaščivanjem jednog lista koji ima izvjestan renome...

Palavestra me pokušao da denuncira radi nekog anacionalizma. Međutim, ja nacionalnu svijest ne identifikujem s partizanstvom političkim i znam svoju nacionalnu pripadnost prema istorijskom imperativu, bar koliko i on. Uostalom ja strogo lučim nacionalni šovinizam od literarnog plasiranja, t.j ne podmećem ga kao fundament literarni.

Hrvati što iskorišćuju i mene i Novaka (Simić, p.a.) pa nas nazivaju hrvatskim pripovjedačima gotovo i imaju pravo—oni nam daju prilike da štampano, a bogami nas dobro i honorišu.

Vaše prigovore predosjećam i cijenim

Vaše mišljenje visoko ma ono ne znam kako negativno bilo po me. Ako se može govoriti o nekom uvođenju mene u književnost, ja sam jedino Vama dužan hvala za to. Nešto istina i Nevistiću u “Vijencu”, ali Vama više jer Vas jugoslovenska literatura cijeni...

Pisali ste negdje prošle god. u “Jug. pošti” neki članak o literarnim mogućnostima, tako nešto—ne sjećam se—ali se sjećam da prigovarate neka epigonstva Krležinova... Da li se šta na me odnosi i na moje novije stvaranje, ne znam, ali Vas uvjeravam da ja nijednog jedinog proznog retka Krleže nisam uopšte pročitao, ipak ga cijenim.

No i o tome posebno?

Za sada Vas poštuje i mnogo pozdravlja Kikić.”

U društvu s Krležom

Hasan Kikić često odlazi u Zagreb. Druži se s Miroslavom Krležom, Augustom Cesarcem, Krstom Hegedušićem, Vasom Bogdanovim, Ognjenom Pricom i drugim predstavnicima hrvatske književne ljevice. Objavljuje zbirku pripovijedaka “Provincija u pozadini” i to sa ilustracijama Krste Hegedušića. Piše i objavljuje ostala svoja djela romane “Ho-ruk”, “Bukve”, štampa 1937. godine pod pseudonimom Alija Korjenić brošuru “Šta se događa u Španiji”. Prihod od prodaje ove brošure bio je namijenjen namirenju troškova za štampanje časopisa “Putokaz”, što ga je Hasan Kikić izdavao s grupom lijevih intelektualaca i radnika: Skenderom Kulenovićem, Ešrefom Badn-jevićem, Rizom Ramićem, Safetom Krupićem i drugima.

Pišući da literatura kao društveni činilac ima određenu svrhu (njena je svrha rekonstrukcija društvenog uređenja), Kikić se u svojim djelima, kao što smo već kazali,

najviše bavi Bosnom, onom Bosnom koje je u predratnoj bosanskohercegovačkoj literaturi bilo vrlo malo.

“Taj naš predratni život, ističe Meša Selimović, naročito bosanski specifičan, težak ponekad monstruozan po svireposti naravi uslovljenoj zaostalošću, zabilježen je djelomice kod Kikića (iako kod njega mnogo više nego kod drugih pisaca), a taj život bio je nepojmljivo nesnosan, anahronizam, krš vjekova u kome su uporedo oživjeli pravi derviški vjerski fanatizam, malo različit od srednjovjekovnog..

...Strašno siromaštvo ogromnog dijela našeg naroda, fantastično malena proizvodnost rada, najamno ropstvo koje je prelazilo kolonijalnu eksploataciju kako konstatuje Kikićev “Putokaz”: nezaposlenost, alkoholizam, endemije i epidemije, prostitucija, to su bili problemi Bosne, a naročito muslimana u Kikićevo vrijeme.” (Izabrana djela Hasana Kikića, Predgovor Meše Selimovića, “Svjetlost” Sarajevo, 1958. godine)

Godine 1940. Hasan Kikić se stalno nastanjuje u Zagrebu. Dobiva zaposlenje na mjestu pravnog referenta u Odjelu za prosvjetu Banovine Hrvatske u Zagrebu, a postaje i predsjednikom Društva hrvatskih muslimana. Ali na tim mjestima ne ostaje dugo. Bavi se ilegalnim komunističkim radom, suprotstavlja se desnici, organizuje muslimansku naprednu inteligenciju, a sve se to, dakako, ne dopada vlastima, pa Kikić ubrzo dobiva rješenje o premještanju na mjesto učitelja u osnovnu školu na Koturaškoj cesti, općina Trnje, u Zagrebu (ta škola do pred izbijanje rata u Hrvatskoj 1992. godine nosila je ime Hasana Kikića, op.a.).

Slom Jugoslavije Kikić dočekuje u Velikoj Gorici i to kao rezervni poručnik

starojugoslovenske vojske. Nakon dolaska ustaša na vlast i uspostavljanja “Endehazije”, Kikić pojačava svoj ilegalni rad: skriva ilegalce pred ustaškom policijom, a njegov zagrebački stan pretvara se u važan partijski punkt. Domobrani ga, međutim, uskoro unovačuju, 9. septembra, 1941. godine, premještaju ga u Sanski Most. Kikić i dalje održava sve svoje veze, a najviše radi na prenošenju ilegalne partijske literature i sanitetskog materijala partizanskim jedinicama u Bosanskoj Krajini.

Hasan Kikić je poginuo 6. maja 1942. godine kao komesar Prvog krajiškog proletherskog bataljona. Upao je u četničku zasedu kod sela Rapta na planini Čemernici, između Mrkonjić Grada i Skender Vakufa. Grob mu se nalazi na partizanskom groblju u selu Račići, općina Skender Vakuf, pod brojem 57.

“Putokaz” Hasana Kikića

U Sarajevu je prije agresije na Bosnu i Hercegovinu (1992. godine) u antikvarijatu “Svjetlosti” radio kao upravnik antikvarnice Sadik Bučuk. To je bio tih čovjek, uvijek zagledan u svoj posao, prašnjav od starih knjižurina, pasionirani sakupljač antikviteta, poznavalac i prijatelj mnogih naših starijih pisaca. Prije Drugog svjetskog rata ta antikvarnica je bila knjižara “Pogled”, koja je bila stjecište mnogih naprednih kulturnih radnika. Tu su se sastajali Jovan Kršić, Dušan Đurović, Tin Ujević, Hamid Dizdar, Mak Dizdar, Branko Šotra, Eli Finci, Hasan Kikić i drugi. Kupovali su knjige na kredit, čitali izdanja koja je nabavljao Sadik, a koja nije bilo lahko nabaviti, diskutovali o političkim i književnim prilikama.

Kada je Hasan Kikić uzeo zajam iz za-

Rodna kuća Hasana Kikića u Gradačcu

druge „Gajret“–žiranti Hamid Dizdar i Rasim Filipović–da bi izdavao svoj časopis „Putokaz“, mislio je na Sadika Bučuka. Bez Sadikove pomoći teško je bilo zamisliti izlaženje časopisa. Knjižar Sadik Bučuk, mogao je da rastura primjerke i da objavi oglas za časopis, kojim će donekle smanjiti troškove izlaženja. U to vrijeme pisci su pisci su izdavali knjige na sličan način. Dvojica potpišu mjenicu. Knjiga izađe. A onda nastaje muka oko rasprodaje. Dugovi se gomilaju. Stvar nekada spasu prijatelji, nekad sam štampar.

Prijateljstvo i dragocjena saradnja između pisca Hasana Kikića i knjižara Sadika Bučuka razvijala se iz godine u godinu, od 1930. do 1940. godine. Ljubaznošću i predusretljivošću Sadika Bučuka pregledao sam veoma zanimljivu i sadržajnu korespondenciju, koja se odvijala između

njega knjižara i pisca Kikića. Zanimljiva su sva ta pisma koja je Hasan Kikić pisao Sadiku Bučuku. Iz njih se jasno vide prilike pod kojima se tada živjelo i radilo. Za ovu priliku izdvajam dva pisma:

“Dragi Sadik,

“Putokaz” ćete dobiti za dan-dva, samo jedno izvinjenje tražim od tebe. Tvoj oglas je štampan na unutrašnjoj umjesto na vanjskoj strani, a evo zašto. “Nova knjiga” kod nas kupila tu stranu za 700 dinara, pa ti nećeš zamjeriti jer je to u interesu „Putokaza“. A mnogo razlike nema. Zato te molim da uvažiš.

Nego tebe iskreno molim da učiniš sve što možeš za list. Hoće li biti zaplijenjen ne znam, jer su prilike nevjerovatne, ali vi ćete ga svakako dobiti. Ti svoje primjerke odmah dogurni do Hamida (Dizdara) pa u slučaju zapljene, proturaj ih kako znaš, molim te.

Ujedno osiguraj nam opet oglas od "Pogleda". Kako vidiš kalendar smo objavili, pa bi ti mogao izvijestiti u svom izlogu da primaš pretplatu za njega. Molim te, dakle, učini sve što možeš za našu stvar, Tvoj Hasan."

Pisac se zaduživao, izdavao svoje knjige, prihod od izdavanja ulagao u časopis (Kikić je izdao deset brojeva svog časopisa). I uvijek je morao da šalje SOS-signale. Bučuk ih je dobijao svakog mjeseca. I pomagao je koliko je mogao.

"Dragi Sadik,

primio sam tvoju kartu. Neka bude cijena "Horuku" broširano 10, a uvezano 15 dinara komad. Molim te ujedno me izvijestiti hoćeš li ti još petnaestak "Horuka" da ti pošaljem po istoj cijeni. Naime, imamo ih u Beogradu kod jednog prijatelja koji nije sve prodao. Ukoliko uzmogneš, otkupi. Pare idu u korist "Putokaza".

Kako je tamo inače? Idući broj "Putokaza" izlazi oko 15-20. novembra, pa te molim za oglas. Pomozi jaki nejakoga... Tvoj Hasan"

Potpisnik ovih književnih zapisa sakupio je i sredio brojne zabilješke i zapise iz sjećanja mnogih poznavalaca, prijatelja, školskih kolega i saboraca književnika Hasana Kikića, ali za ovu priliku činilo mi se da je dovoljan i ovaj izbor. Na kraju je zanimljivo istaći i jednu književnu analizu Kikićeva djela iz pera pjesnika Gustava Krkleca, objavljenu prije 65 godina u beogradskoj "Politici", koji zaključuje:

"Njegovo (Kikićevo, p. a.) duboko doživljavanje spoljnog sveta stalno prožimaju umetnička saznanja i Kikićeva stvarnost je istinska, živa, neiznakažena, a osvetljena jednako snagom izraza kao i smelošću analize.

Kao Bosanac, Kikić ima i jedno prirodno preimućstvo nad piscima iz dru-

gih naših pokrajina: on izvanredno vlada jezikom. Kad bismo samo sa te strane posmatrali njegovo delo, mogli bismo ga mirne savesti istaknuti kao školski primer svima nama koji toliko zaplićemo jezikom i čije su rečenice pune pukotina i ogrebotina. Kikićevo rečenično tkivo preliva se, sja i žubori i šumorom gustih krošanja. Sa otvorenim, večno budnim čulima za celine i sitnice, za sudare i pomirenja, za živčane sisteme i daškove prirode, on kao Dos Passoš što susreće u luđačkoj vrevi njujorške ulice gizdavog i bezbrižnog goluba, usred promicanja nauljanih poluga kroz tesna ležišta, u buci mašina i zveketu sekira susreće zaljubljenog kosa kako klopce žutim tankim kljunčićem i preskače s grma na grm.

Po svim svojim dobrim osobinama, po svome određenom stavu i po snazi izraza Kikić treba da je na prvom mestu kada opet bude reč o našim bosanskim piscima" ("Politika", broj 1021, od 5 XI 1936. str. 10)

Dva pitanja za kraj

Prvo: da li smo s tom dobrom navikom raskrstili zauvijek da svoje pisce, naravno antifašiste, mudro zapostavljamo, "pametno" prećutkujemo, iako su njihova djela pravi, stvarni, istinski i umjetnički dokumenti o savremenoj Bosni i njenoj ratnoj i poslijeratnoj stvarnosti, o tome kako se u toj "zoni svijeta okupacija" rađalo, živjelo i umiralo—kako u nedavnoj prošlosti, tako i na dan današnji.

Drugo: jesmo li zaslužili da se stalno vraćamo na početak i iznova pišemo svoju historiju. A ona je, složit ćete se, više gorka nego sretna i vesela.

Tako to kod nas ide kolo, naokolo i ukrug! □

Sadik ŠEHIĆ:

INTELEKTUALAC U PROVINCIJI

Ovim uvodom u suštini ja sam već najavio o čemu ću govoriti. Naime, moja je ambicija da skrenem pažnju na angažman intelektualca, posebno onog intelektualca koji djeluje u provinciji, posebno pojedinca, ili, možda grupe, koji snagom intelekta razaznaje potrebu utjecaja na svijest naroda i upućuje na akciju. Riječ je o izazovu i zahtjevu da se nešto čini, shodno razumjevanju aktualnih pitanja u odredjenom vremenu.

Ovdje ja nemam namjeru da fetiširam. Ne mislim da je netko Bogom dan da pokreće časopis i da samo on te može činiti. Naprotiv, mislim da je časopis kolektivni izraz, ali da tu vrstu socijalne potrebe i socijalne recepcije može imati, po mome skromnom sudu, samo onaj intelektualac čije je očitovanje povijesti nesporno, a lični trud nesebičan i neizmjeran. Do ovakvog mišljenja nisam došao slučajno, već sagledavanjem odredjenih iskustava, i naravno odredjenog ličnog iskustva kojeg sam stekao u tom poslu.

A onda kao protuteža svemu ovome javlja se provincijalna zavist i ljubomora koja se može elaborirati kroz jednu našu staru bosansku floskulu: "U Bosni će ti sve priznati - sem uspjeha. A to je ono što nas razara, što nas odvaja, razdvaja i međusobno uhljava."

A časopis "Gračanički glasnik" je nešto što je suprotno od svega pomenutog. To je časopis koji nas zbližava, koji pruža i daje tribinu našim promišljanjima i mišljenjima, u vremenu kada poprilično gluho teče život nas Bešnjaka, ovdje i u našem širem i bližem okruženju.

Gotovo da nema niti jednog mrtvog ili živog vidjenijeg sugrađjanina Gračanice i njene okoline koji je nešto mislio i činio, a da mu ime nije ubilježeno u proteklih jedanest brojeva ovog časopisa. Stoga se čini nužnim naglasiti da su zato zaslužni svi oni koji su radili za njegovo izlaženje. Čini se nužnim naglasiti i to da je na svim brojevima "Gračaničkog glasnika" vidljiv pečat kolegi Omera Hamzića. Na kraju, hoću da budem i malo patetičan, možda i ličan, bez Omerovog pečata bilo bi i gluho i tužno. A upravo to je dar Hamzićeve seizmografski izoštrene intuicije i imaginacije. Ove ne naglašavam slučajno, već želim istaći mo divljenje i zahvalnost.

Nekad je u Sarajevu, Austrougarska, izdavala "BOSNISCHER BOTE" ("Bosanski glasnik") koji je bogata riznica i sehara podataka i zapisa ondašnjeg vremena, koji našim historičarima čini dragocijeno štivo za proučavanje tog vremena. Zato ja volim reći: - da i Gračanica ima svoj "Gračanički BOTE-n", sličnog karaktera, naravno ograničenih dometa, vremena i prestera.

Zbog toga večeras osjećam svoju dužnost, jer sam na izvjestan način svojim skromnim priložima bogatio bisage "Gračaničkog glasnika", da uputim svoju zahvalnost svim poslenicima koji su stvarali i koji su ustrajali da ovaj časopis i danas imamo u rukama i na čitanju. Nadam se, ako nam Bog da dobro zdravlje i razumnu pamet, da ćemo se ovdje ili na nekom drugom mjestu naći u povodu 50-tog ili 100-tog broja "Gračaničkog glasnika".

Redakciji, uredniku i saradnicima "Gračaničkog glasnika" upućujem lijepe želje u životu, srećeno i berićetno!

Gračanica, 31. maja 2001. god.